

รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี – ข้อสรุปจากงานวิจัย

ผศ.ดร.สมบัติ ตาปัญญา

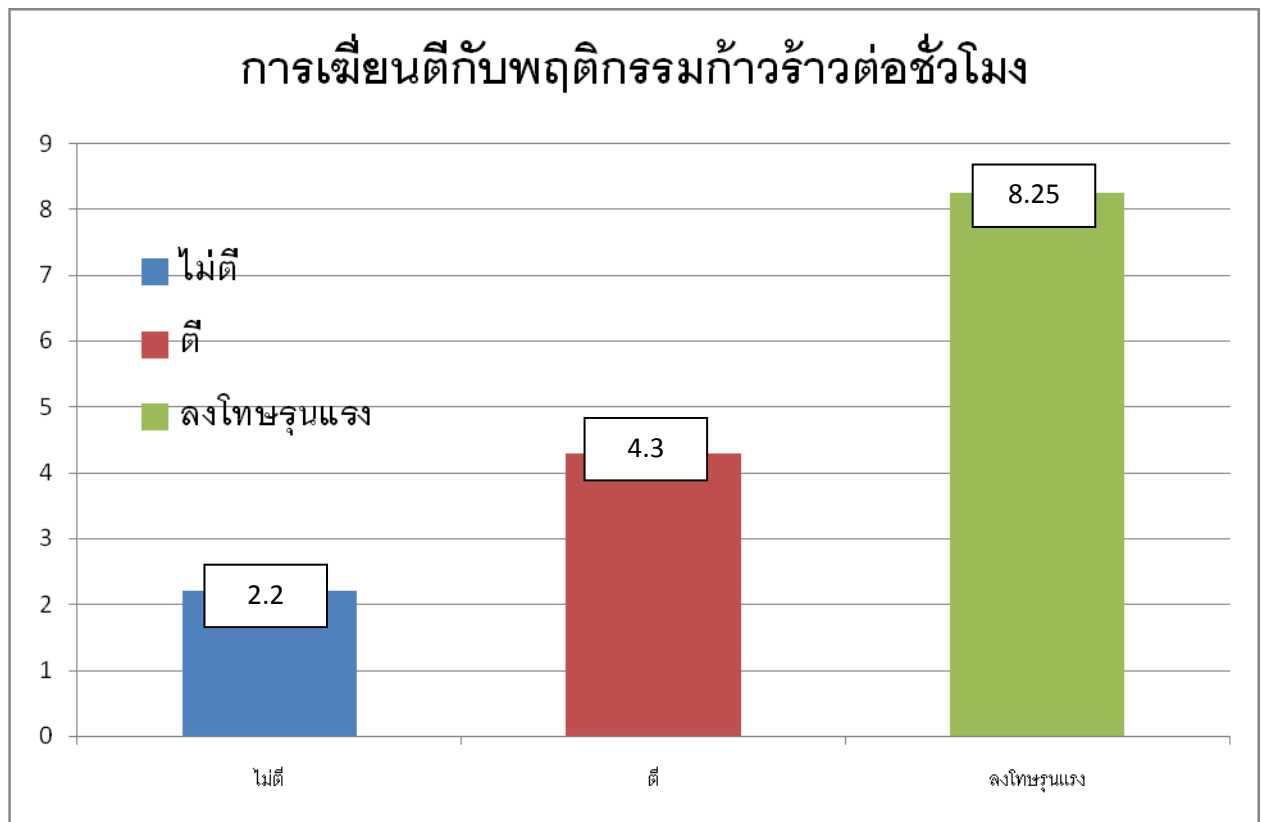
ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พ่อแม่ส่วนใหญ่มักเห็นด้วยกับคำพังเพยโบราณนี้ที่กล่าวว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ไทยหรือพ่อแม่ฝรั่งก็ตาม เพราะฝรั่งเองก็มีคำกล่าวทำนองเดียวกันนี้ คือ “ถ้าเก็บไม้เรียว ก็จะทำให้เด็กเสียคน (*Spare the rod, spoil the child*)” ตามความเข้าใจกันโดยทั่วไปที่ว่า การตีลูกเป็นเรื่องจำเป็น หากไม่ตีอาจเสียคนเพราะถูกตามใจจนเคยตัว ไม่รู้ขอบเขต ฯลฯ การสำรวจในสหรัฐอเมริกาครั้งหนึ่ง โดยสอบถามจากพ่อแม่จำนวน 991 คน พบว่า 35 เปอร์เซ็นต์ใช้การลงโทษบางประเภท เช่น ตีกัน ตบ กับลูกอายุ 1-2 ขวบ และ 94 เปอร์เซ็นต์ใช้การลงโทษกับลูกอายุ 3-4 ขวบ (Straus & Stewart, 1999) ในการวิจัยอีกครั้งหนึ่งกับพ่อแม่จำนวน 449 คน พบว่า 93 เปอร์เซ็นต์เคยถูกพ่อแม่ลงโทษมาก่อน และ 87 เปอร์เซ็นต์ของคนกลุ่มนี้เห็นดีเห็นงามกับการลงโทษเด็กด้วยการตี (Buntain-Ricklefs et al., 1994) แสดงให้เห็นว่าการตีลูกเป็นสิ่งที่พบได้บ่อยมาก

ในประเทศไทยเอง ผู้เขียนเคยสำรวจพบเช่นเดียวกัน ว่าทั้งพ่อแม่และครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับคำพังเพย “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” และพ่อแม่และครูจำนวนมากก็ยังชอบที่จะใช้การดุด่าเยียนตีเป็นวิธีหลักในการอบรมสั่งสอนเด็กอยู่ แม้ว่าคนจำนวนหนึ่งจะไม่เห็นด้วยกับวิธีการเหล่านี้ก็ตาม แต่หากเราถกเถียงกันด้วยความคิดเห็นส่วนตัวเฉยๆ ก็คงหาข้อสรุปได้ยาก ว่าใครถูกใครผิดกันแน่ การหาข้อสรุปจากงานวิจัยจึงน่าจะเป็นทางออกที่น่าเชื่อถือที่สุด

นักวิจัยทางตะวันตกพบว่า การที่พ่อแม่ใช้ความรุนแรงต่อเด็กทำให้เป็นแบบอย่างของพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงที่เด็กรับเอาไปทำต่อด้วย เช่น งานวิจัยชิ้นหนึ่ง (Strassberg et al., 1994) ที่ศึกษาจากเด็กวัยอนุบาล 273 คน โดยให้แม่ตอบแบบสอบถามว่าใช้วิธีการลงโทษลูกแบบไหน ได้ผลออกมาว่ามีเพียง 6 เปอร์เซ็นต์ ที่ไม่เคยตีลูก แต่มีถึง 68 เปอร์เซ็นต์ที่ใช้การตี และ 26 เปอร์เซ็นต์ที่ใช้วิธีลงโทษที่รุนแรง เช่น ทุบตีด้วยกำปั้นและสิ่งของอื่นๆ หลังจากนั้นหกเดือน ผู้วิจัยจึงตามไปสังเกตพฤติกรรมของเด็กเหล่านี้ที่โรงเรียน และบันทึกพฤติกรรมที่ก้าวร้าวต่อเพื่อน เช่น การรังแกเพื่อน หรือโมโหและทุบตีเด็กคนอื่นๆ โดยคิดคะแนนให้เป็นพฤติกรรมก้าวร้าวต่อชั่วโมง พบว่าเด็กที่พ่อแม่ไม่ตีจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อยที่สุด (2.2 ครั้งต่อชั่วโมง) เด็กที่ถูกพ่อแม่ตีจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าเด็กที่ไม่ถูกตี (มีพฤติกรรมก้าวร้าว 4.3 ครั้งต่อชั่วโมง) และเด็กที่ถูกพ่อแม่ลงโทษอย่างรุนแรงที่สุดในกลุ่ม ก็จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ มากที่สุด (8.25 ครั้งต่อชั่วโมง) หลักฐานจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้เห็น

ได้ชี้วัดว่าการใช้ความรุนแรงต่อเด็กมีผลทำให้เด็กกลายเป็นคนก้าวร้าวอย่างแน่นอน ดังที่แสดงไว้ในแผนภูมิต่อไปนี้

เมื่อประมาณสามปีมานี้ ผู้เขียนเองได้ร่วมทำวิจัยกับนักจิตวิทยาจากจีน อินเดีย อิตาลี เคนยา ฟิลิปปินส์และสหรัฐอเมริกา (Lansford et al., 2005) โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 336 ครอบครัว (ในจำนวนนี้เป็นข้อมูลจากคนไทย 60 ครอบครัว) ก็ได้ข้อสรุปทำนองเดียวกันนี้ คือ ยิ่งเด็กถูกลงโทษรุนแรงมากเท่าไร เด็กก็จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวและมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงขึ้น

งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่สนับสนุนข้อสรุปนี้ (Strauss & Kantor, 1994) เป็นการเก็บข้อมูลจาก 6,002 ครอบครัว เพื่อศึกษาว่าการถูกลงโทษด้วยความรุนแรงมีผลต่อชีวิตในภายหลังอย่างไรบ้าง พบว่าในกลุ่มตัวอย่างนี้มีมากถึง 50 เปอร์เซ็นต์ที่เคยถูกลงโทษทางร่างกายในช่วงวัยรุ่น โดยผู้ชาย (58 เปอร์เซ็นต์) ถูกลงโทษมากกว่าผู้หญิง (44 เปอร์เซ็นต์) คนที่เคยถูกลงโทษเหล่านี้ผู้วิจัยพบว่าจะมีอาการซึมเศร้า มีพฤติกรรมพยายามฆ่าตัวตาย ดิตสุรา ทารุณกรรมลูกของตนเอง และทุบตีหรือทำร้ายคู่สมรสของตนเอง (โดยเฉพาะผู้ชาย) สูงกว่ากลุ่มที่ไม่เคยถูกลงโทษด้วยความรุนแรง แสดงให้เห็นว่าการถูกลงโทษด้วยความรุนแรงมีผลเสียที่ร้ายแรงไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ และทำให้มีการใช้ความรุนแรงสืบทอดกันต่อไปเรื่อยๆ ผู้วิจัยเรื่องนี้ถึงกับมีคำแนะนำว่า หากเราต้องการจะกำจัดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ชุมชน และสังคม เราจะต้องเริ่มด้วยการหยุดใช้ความรุนแรงต่อเด็กให้ได้เสียก่อน

จากข้อสรุปเหล่านี้ คงพอเห็นได้ชัดว่าการลงโทษลูกด้วยการเมียนตีนั้นส่งผลเสียร้ายแรงทั้งในระยะสั้นและระยะยาว แต่ถึงกระนั้น พ่อแม่จำนวนมากก็ยังชอบที่จะตีลูกอยู่ เพราะการตีนั้นทำให้ลูกหยุดพฤติกรรมที่พ่อแม่ไม่ชอบทันที (อาจจะด้วยความกลัวหรือตกใจที่ถูกตี) จึงทำให้พ่อแม่สรุปเอาว่าการตีนั้น “ได้ผล” แต่สิ่งหนึ่งที่พ่อแม่ไม่ค่อยตระหนักกันก็คือ การลงโทษเด็กด้วยความรุนแรงยิ่งทำบ่อยๆ ก็จะได้ผลน้อยลงเรื่อยๆ เพราะเด็กจะ “ดื้อไม่เรียว” เหมือนเชื้อโรคดื้อยาปฏิชีวนะเพราะพัฒนาภูมิคุ้มกันต้านทานต่อยาขึ้น เมื่อการตีอย่างเดิมไม่ได้ผล พ่อแม่ก็จะเพิ่มความรุนแรงของการลงโทษมากขึ้นเรื่อยๆ (เช่นเดียวกันกับที่หมอยาต้องใช้ยาที่แรงขึ้นเรื่อยๆ เพื่อปราบโรคที่ดื้อยา) จนในที่สุดก็เข้าขั้นเป็นการทารุณกรรม คือ ทำให้เด็กบาดเจ็บ พิการ หรือเสียชีวิตได้ ยิ่งไปกว่านั้นบาดแผลที่เกิดขึ้นในใจเด็กยังมีผลต่อชีวิตไปอีกยาวนาน ทำลายความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่กับเด็ก สร้างความหวาดกลัว ห่วงเหินเกลียดชัง และทำให้เด็กรับเอาทัศนคติที่ชอบแก้ปัญหาด้วยความรุนแรงไปใช้กับคนรุ่นต่อไปอีกอย่างไม่รู้ที่สิ้นสุด

ในทางตรงข้าม การวิจัยชิ้นหนึ่งที่ทำในประเทศไทย จากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2545 จากกลุ่มตัวอย่างเด็กวัยรุ่นในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 6 จำนวน 1,316 คนจาก 5 ภูมิภาคของประเทศไทย (สุภาพรรณและชุมพร 2002) ก็ได้ข้อสรุปว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูด้วยการเอาใจใส่ ยอมรับ เข้าใจ อ่อนน้อมเป็นมิตร ตอบสนองต่อเด็ก มีการสื่อสารสองทางที่ชัดเจน เคารพในศักดิ์ศรีของกันและกัน มีการคาดหวังและมีแนวทางและการสนับสนุนที่ชัดเจนให้พัฒนาพฤติกรรมที่พึงปรารถนา จะช่วยให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ (อีคิว) สูง มีการปรับตัวดีกว่า มีการแก้ปัญหาในชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบอื่นๆ (เช่น ควบคุมเข้มงวดตามใจ หรือละเลยทอดทิ้งไม่เอาใจใส่) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้อ้างถึงการวิจัยอื่นๆ ในต่างประเทศที่ให้ข้อสรุปทำนองเดียวกันนี้อีกด้วย

วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กดังกล่าวนี้นิยมนิยามเรียกกันว่าเป็นการสร้างเสริม “วินัยเชิงบวก” คือ การให้ความเอาใจใส่ใกล้ชิดกับเด็ก ให้ความอบอุ่น เข้าใจ ให้เกียรติ เคารพในศักดิ์ศรีของเด็ก แต่ในขณะเดียวกันก็มีขอบเขต มีความคาดหวังในทางที่ดีต่อเด็ก เมื่อเด็กทำผิดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่น่าพอใจ ก็ไม่ใช้การลงโทษ แต่จะถือเป็นโอกาสในการเรียนรู้จากความผิดพลาด ช่วยให้เด็กได้รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และสอนวิธีการแก้ไขในสิ่งที่ทำผิดไปโดยไม่ตำหนิ ดุถูกเหยียดหยาม หรือแสดงความโกรธเคือง ไม่เน้นที่การจับผิด จ้ำจี้จ้ำไช แต่จะ “จับถูก” คือคอยสังเกตว่าเด็กทำอะไรดีบ้างแล้วให้คำชม แสดงอาการชื่นชม หรือให้รางวัลทุกครั้ง จนกระทั่งเด็กเกิดการเรียนรู้ว่าเมื่อทำสิ่งที่ดีก็จะได้รับแต่สิ่งที่ดีๆ จากผู้ใหญ่ เด็กก็จะพยายามทำดีมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งต่างจากวิธีการที่เรามักคุ้นเคยกัน คือ ไม่ค่อยให้

ความสนใจเมื่อเด็กทำดี (ถือว่าเป็นหน้าที่ของเด็กอยู่แล้ว) หรือเมื่อเด็กทำดีก็เฉยๆ ไม่แสดงความชื่นชม (กลัวว่าจะทำให้ได้ใจหรือ “เหลิง”) แต่กลับเน้นที่การควบคุม กำกับ และตำหนิลงโทษเมื่อทำผิดเป็นส่วน ใหญ่

จากหลักฐานต่างๆ ดังที่กล่าวมานี้ คงพอจะสรุปอย่างมั่นใจได้ว่าเราไม่ควรอบรมสั่งสอนเด็กด้วยความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นด้วยทางวาจาหรือทางร่างกาย และคงจะต้องปรับปรุงคำกล่าวโบราณที่ปลูกฝัง ความคิดผิดๆ เสียใหม่ ให้ทันสมัยและถูกต้องตามความเป็นจริง คือเปลี่ยนให้เป็น

“รักวัวให้ผูก รักลูกต้องเลิกลี”

น่าจะดีกว่าแน่นอน

บรรณานุกรม

สุภาพรณ โคตรจรัส, ชุมพร ยงกิตติกุล. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและพฤติกรรมส่วนบุคคลของ วัยรุ่นไทย. *Proceeding of the East-West Psychological Science Research Center*. Volume 2. 2002.

Buntain-Ricklefs, J. J., Kemper, K. J., Bell, M., & Babonis, T. (1994). Punishments: What predicts adult approval. *Child Abuse & Neglect*, 18, 945-955.

Lansford, J. E., Chang, L., Dodge, K. A., Malone, P. S., Oburu, P., Palmerus, K., Bacchini, D., Pastorelli, C., Bombi, A. S., Zelli, A., Tapanya, S., Chaudhary, N., Deater-Deckard, K., Manke, B., & Quinn, N., (2005). Physical discipline and children's adjustment: Cultural normativeness as a moderator. *Child Development*, 76, 1234-1246.

Strassberg, Z., Dodge, K. A., Pettit, G. S., & Bates, J. E. (1994). Spanking in the home and children's subsequent aggression toward kindergarten peers. *Development and Psychopathology*, 6, 445-461.

Straus, M. A. & Kantor, G. K. (1994). Corporal Punishment of Adolescents by Parents: A Risk Factor in the Epidemiology of Depression, Suicide, Alcohol Abuse, Child Abuse, and Wife Beating. *Adolescence*, 29, 543-561.

Straus, M. A. & Stewart, J. H. (1999). Corporal punishment by American parents: National data on prevalence, chronicity, severity, and duration, in relation to child and family characteristics. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 2, 55-70.